

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 110/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ealíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 5 C 84/2011-399 z 19. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi ako úspešnej strane sporu bol priznaný nárok na náhradu trov konania. O jeho výške rozhodol vyšší súdny úradník uznesením, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť, z dôvodu, že k priznanej sume trov konania nebola pripočítaná daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), ktorej je jeho právna zástupkyňa platcom. Tvrdil, že ide o všeobecne známu skutočnosť overiteľnú prostredníctvom webového sídla Finančnej správy Slovenskej republiky. Ak teda mal súd pochybnosti o dátume prvej registrácie zdaniteľnej osoby, mal si od právnej zástupkyne vyžiadať osvedčenie o registrácii.

3. Sudca okresného súdu napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol. Prisvedčil sťažovateľovi, že z údajov zverejnených na webe nie je zrejmý dátum registrácie pre DPH, čo vyvoláva potrebu osvedčenia dátumu registrácie z pozície sporovej strany uplatňujúcej si nárok na náhradu trov konania. Poukázal na povinnosť vyplývajúcu z čl. 8 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) s tým, že ani rozhodovanie o trovách konania nie je výnimkou. V civilnom sporovom konaní nie je súd oprávnený z vlastnej iniciatívy, t. j. bez návrhu sporovej strany vykonávať dokazovanie, a to ani pri rozhodovaní o trovách konania. Naopak, táto povinnosť prináleží strane sporu, a to o to viac ak je strana zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom spôsobilým konať s náležitou odbornou starostlivosťou. Na podporu svojho názoru poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 456/2021 z 21. septembra 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti možno zhrnúť takto:

- a) Súd nepriznaním DPH, ktorú je advokát povinný platiť podľa osobitného predpisu, nerešpektoval pravidlá upravujúce konanie o náhrade trov konania, a tak svojvoľne porušil kogentné znenie § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení (ďalej len „vyhláška“).
- b) Sťažovateľ mohol vzhľadom na znenie sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a pripojené osvedčenie o registrácii DPH oprávnene očakávať priznanie náhrady za DPH. Tvrdenie súdu o nepredložení osvedčenia pre registráciu platcu DPH sa javí ako svojvoľné. Rovnako vyznieva tvrdenie, že rozhodujúca je prvá registrácia k jednotlivým vykonaným úkonom právnej služby, a nie deň uskutočnenia zdaniteľného plnenia, ktorým je deň priznania náhrady trov konania, keď advokátka bola platiteľkou DPH.
- c) Právny záver napadnutého uznesenia a jeho odôvodnenie svedčia o svojvôli pri rozhodovaní o trovách konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práv, pretože okresný súd mu napadnutým uznesením zamietajúcim sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka svojvoľne a bez dostatočného odôvodnenia nepriznal DPH, ktorej je jeho právna zástupkyňa platcom.

6. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to považuje ústavný súd za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané,

problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

7. K takému záveru však ústavný súd vo veci sťažovateľa nedospel.

8. Rozhodovanie okresného súdu o výške trov konania v zásade spočíva v aplikácii § 251 CSP, podľa ktorého sú trovami konania preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky vzniknuté v súvislosti s uplatňovaním práva. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že východiskom okresného súdu pri rozhodovaní o výške trov bola skutočnosť, že sťažovateľ nepreukázal včas dôvodnosť nároku na DPH, o ktorú sa zvyšuje odmena a náhrady podľa advokátskej tarify. Odôvodnenie napadnutého uznesenia vychádza z toho, že aj pri rozhodovaní o výške trov ide o sporové konanie, preto súd vykonáva dôkazy len na návrh strán. Prejednacía zásada vystupuje pri takomto nazeraní do popredia na úkor materiálnejšieho prístupu k dokazovaniu. Okresný súd tak aplikoval všeobecné procesné ustanovenia týkajúce sa dokazovania na procesné štádium rozhodovania o výške trov konania, pričom jeho interpretácia zohľadňuje konkrétne okolnosti prípadu. Sťažovateľ nepredložil dôkaz o tom, že jeho advokátka je platcom DPH, taký dôkaz predložil až k svojej sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, čo okresný súd nepovažoval za relevantné.

9. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že v obdobnej veci iného sťažovateľa, zastúpeného tou istou právnu zástupkyňou ako v tomto prípade a za rovnakých skutkových okolností, rozhodol ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 456/2021, na ktoré poukázal i okresný súd. Vo zvolenej výkladovej línii okresného súdu ústavný súd neidentifikoval neprípustné odchylenie od znenia a účelu procesného predpisu, hoci pripustil, že išlo o formálnejší prístup k chápaniu procesných povinností sporovej strany. Uviedol, že overovanie registrácie DPH nepatrí k dôkazom, ktoré je súd oprávnený vykonať podľa § 185 ods. 3 CSP. Overenie dôkazu z verejného registra podľa § 185 ods. 2 CSP v okolnostiach prípadu vyhodnotil súd ako nepostačujúce pre jeho rozhodnutie. Materiálny korektív uvedený v § 150 ods. 2 CSP sa vzťahuje na povinnosť tvrdenia, nie na povinnosť predložiť dôkazy. Prípadná procesná pasivita strany je v kontradiktórnom procese tradične sankcionovaná stratou sporu. Ak sudca okresného súdu napadnutým uznesením odobril právny názor vyjadrený vyšším súdnym úradníkom, ktorým sa uplatnila procesná sankcia strany v podobe nepriznania DPH, a svoje rozhodnutie zrozumiteľne a preskúmateľne odôvodnil, potom jeho rozhodnutiu nemožno vyčítať svojvôľu.

10. Vzhľadom na totožnosť skutkových okolností veci i právnej argumentácie sťažovateľa sa ústavný súd nemá dôvod od tohto názoru odchyliť v aktuálne prejednáwanej veci. Aj v tomto prípade platí všeobecne známa zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá vyjadruje, že „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a podobne.

11. Po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu (s prihliadnutím aj na odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka) ústavný súd nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako

spôsobilú spochybnit' ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu. Okresným súdom aplikovaný postup pri hodnotení rozhodujúcich skutkových okolností veci nezakladá dôvod na výnimočný zásah ústavného súdu do napadnutého uznesenia v súlade s právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Nebolo zistené, že by posudzované uznesenie okresného súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, v rozpore (nesúlade) s platnou právnou úpravou týkajúcou sa náhrady trov konania či nedostatočne odôvodnené.

12. Ako už bolo uvedené, vzhľadom na predmet napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o výške trov konania, by zásah ústavného súdu mohol odôvodňovať jedine výnimočný exces v postupe a záveroch uznesenia okresného súdu rozporný so samotnými princípmi spravodlivého súdneho konania, aký v okolnostiach danej veci ústavným súdom zistený nebol. To však neznamená, že tým „odobruje“ prísne formálny postup okresného súdu. Ústavný súd môže mať v jednotlivostiach na postup okresného súdu či individuálne právne závery odlišný názor, avšak úloha ústavného súdu sa obmedzuje výlučne na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách.

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

14. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zmieňuje súvislosť práva na priznanie právnym predpisom stanovenej náhrady trov konania úspešnej strane s majetkovým právom (legitímnym očakávaním). Sťažovateľ oprávnene očakával, že po predložení osvedčenia o registrácii DPH advokátky mu náhrada za DPH bude priznaná. Preto ústavný súd vníma nerozlučnú spätosť tejto jeho argumentácie s nosnou argumentáciou porušenia práva na spravodlivý proces (III. ÚS 326/2020). Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru procesnej povahy napadnutým uznesením okresného súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, je nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotnoprávneho charakteru a ústavnoprocenými princípmi z perspektívy ich možného porušenia (napr. II. ÚS 78/05).

15. Len pre úplnosť je potrebné uviesť, že právo na náhradu trov konania, ktoré patrí úspešnej strane sporu, je možné považovať za majetok, ktorý sa nadobúda právoplatným výrokom všeobecného súdu o jeho priznaní postupom uvedeným v Civilnom sporovom poriadku. Tento nárok požíva v celom rozsahu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože náhrada trov konania je nesporne pohľadávka jednej strany voči protistrane sporu, ktorá je dokonca nútene vymožitelná ako každý peňažný nárok.

16. Ústavný súd poukazuje v tejto súvislosti na už uvedené závery okresného súdu. Sťažovateľ mal po právoplatnom rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania možnosť uplatnenia náhrady trov konania zachovanú. Procesný úkon, ktorým si náhradu trov konania uplatnil, však nebol dôkazne podložený, preto okresný súd pristúpil k využitiu sankčnej možnosti priznanej mu procesným

predpisom. Podľa názoru ústavného súdu preto okresný súd poskytol sťažovateľovmu základnému právu podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právu podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu ochranu ústavne akceptovateľným spôsobom a predložená argumentácia nie je spôsobilá na spochybnenie tohto záveru.

17. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol aj v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. februára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu